

Białystok, 14 listopada 2023 r.

**PODLASKI URZĄD WOJEWÓDZKI
w BIAŁYMSTOKU
15-213 Białystok, ul. Mickiewicza 3**

PS-II.0032.10.2023.IL

**Pan
Adam Tomanek**

Burmistrz Zabłudowa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020r. poz. 224), art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r., poz. 190) oraz § 5 pkt 1 Porozumienia z dnia 4 kwietnia 2022 r. w sprawie powierzenia obowiązku utrzymania grobów i cmentarzy wojennych położonych na terenie Gminy Zabłudów, zmienionego porozumieniem zmieniającym z dnia 13 października 2022 r., w dniu 27 września 2023 r. pracownicy Wydziału Polityki Społecznej Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku:

- Pani Izabela Lutarewicz - starszy inspektor wojewódzki - przewodniczący zespołu na podstawie upoważnienia Nr 1/2023 z dnia 25 września 2023 r. znak: PS-II.0032.10.2023.IL, wydanego z upoważnienia Wojewody Podlaskiego przez Panią Mieczysławę Nartowicz Zastępcę Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku;
- Pani Katarzyna Wierzbicka - starszy inspektor wojewódzki na podstawie upoważnienia Nr 2/2023 z dnia 25 września 2023 r. znak: PS-II.0032.10.2023.IL, wydanego z upoważnienia Wojewody Podlaskiego przez Panią Mieczysławę Nartowicz Zastępcę Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku,

przeprowadzili kontrolę w Urzędzie Miejskim w Zabłudowie.

Przedmiot kontroli i okres objęty kontrolą:

Realizacja prac na obiektach cmentarnictwa wojennego wynikających z zawartych porozumień związanych z utrzymaniem grobów i cmentarzy wojennych. Kontrolę przeprowadzono za okres od 1 stycznia 2022 r. do dnia kontroli.

Zakresem kontroli objęto dokumentację znajdującą się w Urzędzie Miejskim w Zabłudowie oraz realizację prac w terenie, a mianowicie:

w Urzędzie Miejskim:

1. Prawidłowość prowadzenia i kompletność dokumentacji ewidencyjnej grobów i cmentarzy wojennych położonych na terenie gminy;
2. Kompletność i zgodność z przepisami dokumentacji rozliczeniowej dotyczącej wykorzystania otrzymanej dotacji na przeprowadzenie prac remontowych na wyznaczonym obiekcie cmentarnictwa wojennego.

w terenie badano:

1. Lokalizację i rodzaj obiektu;
2. Zakres i zgodność wykonanych prac z zawartym porozumieniem i dokumentacją rozliczeniową oraz jakością wykonanych prac;

Wykonywanie zadań w kontrolowanym okresie oceniam pozytywnie.

W zakresie kontroli w Urzędzie Miejskim w Zabłudowie ustalono, że sprawy dotyczące cmentarnictwa wojennego realizowane są na stanowisku pracy: inspektora w Referacie Gospodarki Komunalnej.

W Urzędzie prowadzona jestteczka 7047 – „Udostępnianie danych i informacji z ewidencji cmentarnej” w której znajdują się karty ewidencyjne, ankiety, zdjęcia i informacje dot. poszczególnych 15 obiektów cmentarnictwa wojennego, położonych na terenie Gminy Zabłudów.

Szczegółowej kontroli poddano dokumentację dotyczącą wykonania remontu mogiły żołnierzy polskich z 1939 r. na cmentarzu parafialnym w Zabłudowie. W 2022 r. na podstawie Porozumienia z dnia z dnia 4 kwietnia 2022 r. w sprawie powierzenia obowiązku utrzymania grobów i cmentarzy wojennych położonych na terenie Gminy Zabłudów, zmienionego porozumieniem zmieniającym z dnia 13 października 2022 r, prowadzone były prace związane z remontem ww. obiektu.

W teczce RGK.7047 z 2022 pod poz. 5 znajduje się dokumentacja dot. realizacji zadania wynikającego z ww. porozumień.

Zakres prac związanych z wykonaniem remontu mogiły żołnierzy polskich z 1939 r. na cmentarzu parafialnym w Zabłudowie w 2022 r. obejmował:

- rozbiórkę istniejącego pomnika, wywóz i utylizacja gruzu,
- wykonanie betonowych fundamentów nowego pomnika,

- wykonanie nowych kamiennych elementów pomnika zgodnie z projektem technicznym,
- montaż elementów pomnika na betonowym fundamencie,
- wykonanie liter i płaskorzeźby,
- prace porządkowe przy mogile.

Zgodnie z § 2 Porozumienia na wykonanie remontu mogiły żołnierzy polskich z 1939 r. na cmentarzu parafialnym w Zabłudowie z rezerwy ogólnej budżetu państwa przeznaczono środki finansowe w wysokości 100 000 zł.

Dokumentacja rozliczeniowa dotycząca porozumienia jest kompletna i odpowiada dokumentacji przesłanej do Wojewody.

Z ustaleń kontroli wynika, że Gmina Zabłudów wykorzystwała dotację zgodnie z przeznaczeniem - prace zostały zrealizowane w pełnym zakresie.

W zakresie kontroli w terenie stwierdzono, że położenie kontrolowanych obiektów jest zgodne z zapisami w kartach ewidencyjnych.

Ponadto zespół kontrolujący dokonał oględzin:

1. mogiły zbiorowej żołnierzy Wojska Polskiego poległych podczas II wojny światowej. Mogiła znajduje się na terenie cmentarza parafialnego w Zabłudowie. Na mogile ustawiony jest pomnik o kształcie prostokąta wykonany z szarego i czarnego granitu. Na dużej poziomej płycie wykonanej z szarego granitu ułożonych jest 12 poziomych mniejszych płyty wykonanych z czarnego granitu. Przy każdej z mniejszych płyt ustawiony jest granitowy krzyż. Centralnym akcentem mogiły jest granitowy obelisk, na którym znajduje się napis o treści: „Tu spoczywają żołnierze Wojska Polskiego polegli w walce z Niemcami w okolicach Zabłudowa 17.09.1939 r.”. W trakcie oględzin mogiły kontrolujący stwierdzili umieszczenie na pomniku granitowego kamienia upamiętniającego Sybiraków. Ww. kamień nie był częścią projektu pomnika przedstawionego do realizacji w ramach prac remontowych w 2022 r. i został umieszczony przez gminę na bryle pomnika po rozliczeniu ww. porozumień. Pismem z dnia 24 października 2023 r. znak: RGK.7047.5.2023 Gmina poinformowała o zdemontowaniu ww. kamienia. Mogiła i otoczenie uporządkowane i zadbane;
2. mogiły żołnierza Wojska Polskiego poległego podczas wojny polsko - bolszewickiej położonej na cmentarzu parafialnym w Zabłudowie. Na mogile ustawiony jest granitowy pomnik. Na postumencie ustawiony jest granitowy obelisk, na którym znajduje się napis

o treści: „W rocznicę polskiej niepodległości nieznanemu żołnierzowi młodzież szkolna 11 XI 1928”. Na poziomej płycie umieszczone są 3 pojedyncze płyty z napisami o treści „Tu spoczywają ci którzy oddali swe młode życie za wolność i niepodległość naszą 1918-1938 Koledzy byli ochotniczy”, „W 60 rocznicę niepodległości Polski członkowie ZBOWID 1918-1978”, „Według Jana Kochanowskiego – Zwycięstwo liczby nie chce męstwa potrzebuje tym, którzy go ojczyźnie nie odmówili w setną rocznicę odzyskania niepodległości – mieszkańcy Zabłudowa i gminy”;

3. mogiły żołnierza Wojska Polskiego – Jana Barskiego położonej na we wsi Łubniki. Na mogile ustawiony jest pionowy pomnik zwieńczony krzyżem. Na nagrobku umieszczony jest napis: „Jan Barski żył lat 19, poległ w obronie Ojczyzny 1920-1938 r.”. Mogiła ogrodzona metalowym płotem. Obok mogiły w metalowym ogrodzeniu znajdują się 2 duże prawosławne krzyże wotywnie oraz 2 pomniki. Obok posadowiony jest jeszcze jeden duży drewniany krzyż prawosławny;
4. mogiły zbiorowej ofiar terroru – mieszkańców wsi Rafałówka położonej na w lesie w m. Zwierki. Na mogile ustawiony jest betonowy nagrobek zwieńczony krzyżem z umieszczonym napisem w języku rosyjskim z imionami i nazwiskami pochowanych 8 mieszkańców wsi Rafałówka;
5. mogiły z czasów wojny polsko – bolszewickiej położonej na skraju wsi Kamionka. Na mogile znajduje się głaz narzutowy z umieszczoną tabliczką z napisem: „W X-tą rocznicę odzyskania niepodległości 1928 r. oraz podobizną Józefa Piłsudskiego”. Na głazie w dolnym rogu umieszczona jest tabliczka o treści: „1990 r. umarli milczą na co zgadzają się umarli kiedy milczą”;
6. mogiły indywidualna żołnierza Armii Czerwonej położonej w lesie w m. Bobrowa. Mogiła znajduje się na łące na skraju lasu. Porośnięta roślinnością leśną. Pod drzewem znajduje się mogiła ziemna, której kształt został zatarty. Mogiła oznakowana jest małym drewnianym krzyżem wkopanym w podłoże;
7. mogiły indywidualna ofiary z I wojny światowej położonej w obrębie m. Bobrowa. Mogiła znajduje się na terenie czynnej żwirowni, gdzie wydobywa się kruszywo. Mogiła oznaczona wysokim betonowym nagrobkiem z mało czytelnym wrytym napisem: „Kondzior Stanisław żył lat 72”. Z informacji uzyskanych od pracownika jest to ofiara cywilna zabita przez wojsko carskie w 1914 r. Mogiła usytuowana jest poniżej drogi w dole;
8. mogiły indywidualna ofiary cywilnej terroru poległej podczas II wojny światowej położonej we wsi Płoska. Mogiła znajduje się przy drodze. Na mogile znajduje

się lastrykowy pionowy nagrobek zwieńczony krzyżem. Na pomniku umieszczona jest płyta na której znajduje się napis: „Ś.P. Józef Ostapowicz żył lat 65 zm. śm. trag. 31.05.1945r. Pokój jego duszy”. Obok mogiły ustawiony jest prawosławny krzyż wotywny. Całość ujęta wspólnym metalowym ogrodzeniem;

9. mogiły indywidualna ofiary terroru położonej we wsi Cieluszki. Mogiła położona na skraju wsi. Na mogile ustawiony jest lastrykowy pionowy nagrobek zwieńczony krzyżem z umieszczoną płytą z napisem w języku rosyjskim: „Ś.P. Wasilija Daniluk żył lat 38 zm. śm. trag. 26.VII.1944 ”. Mogiła ogrodzona metalowym płotkiem;
10. cmentarz wojenny z I wojny światowej w m. Nowosady. Cmentarz położony w lesie. Cmentarz ma kształt kwadratu. Granicę wyznacza wał ziemny i rów. Wnętrze cmentarz całkowicie zatarte, a teren zalesiony.

Jednocześnie informuję, że każde prace na obiektach wpisanych do ewidencji grobów i cmentarzy wojennych prowadzonej przez Wojewodę Podlaskiego, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 28 marca 1933 r. o grobach i cmentarzach wojennych (Dz. U. z 2018 r. poz. 2337) wymagają uzyskania stosownego zezwolenia wojewody.

W związku z tym, iż nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości i uchybień w kontrolowanym zakresie odstępuje się od wydania zaleceń pokontrolnych.

Z up. WOJEWODY PODLASKIEGO

Mieczysława Nartowicz
Z-ca Dyrektora Wydziału
Polityki Społecznej